

TÜRKİYE’DE SANAT VE SANAT EĞİTİMİ ALANINDA YAPILAN SON DEĞİŞİKLİKLER

Ayşe ÇAKIR İLHAN¹

Özet

Türkiye’de sanat ve sanat eğitimi alanında eğitim veren kurumlar Güzel Sanatlar Fakülteleri, Sanat ve Tasarım Fakülteleri ile Eğitim Fakültelerinin Resim ve Müzik Öğretmenliği bölümleridir. Güzel Sanatlar Fakülteleri sanatçı adayı yetiştirmeyi amaçlayan kurumlardır. Güzel Sanatlar Fakültelerine özellikle son yıllarda yeni alanlar eklenmiş, bu alanlar konusunda farklı bakış açıları tartışma konusu olmuştur. Sanat ve Tasarım Fakülteleri hem alanlarındaki meslek liselerine öğretmen hem de mesleki çalışmalara alan uzmanı yetiştirmektedir. Eğitim Fakültelerinin Güzel Sanatlar Eğitimi bölümleri resim ve müzik programlarından öğretmen yetiştirilmektedir. 2018-2019 yılından başlayarak eğitim fakültelerinin programlarında önemli değişiklikler olmuştur. Ayrıca Türkiye’de okul öncesinden üniversite eğitimine kadar sanat dersleri genellikle zorunlu ya da seçimsel olarak okutulmaktadır. 2017-2018 yılında uygulama başlamak üzere ilk, orta ve lise programları yeniden yapılandırılmış, sanat derslerine ilişkin öğretim programları güncellenmiştir. 2017 yılı itibariyle sanat alanında yeni doçentlik alanları eklenmiştir. Bu araştırmanın amacı; Güzel Sanatlar Fakülteleri, Sanat Tasarım Fakülteleri, Eğitim Fakülteleri Resim programlarında ve ilk, orta ve lise öğretim programlarındaki sanat derslerine ilişkin değişiklikleri incelenmektedir. Betimsel tarama modelinde gerçekleştirilecek araştırmanın verileri doküman incelemesi ile elde edilmiş olup, veriler araştırmanın amaçları doğrultusunda raporlaştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda hem öğretmenlik programlarında, hem ilkökul ve ortaokulda sanat

---

¹ Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, ilhan@ankara.edu.tr

derslerinin azaltıldığı doçentlik alanındaki güncellemelerin günün sanat ve bilim alanlarını yeterince karşılamadığı saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Sanat, sanat eğitimi, sanat programları, sanat eğitimi programları

Recent Changes in Art and Art Education in Turkey

Abstract

The institutions that provide education in the field of art and art education in Turkey are the departments of Fine Arts Faculties, Art and Design Faculties and fine arts and music teaching departments of Education Faculties. Fine Arts Faculties are institutions aiming to educate artist candidates. Especially in the Faculties of Fine Arts new study areas have been added in recent years, and different perspectives about these areas have become a topic of discussion. Faculties of Art and Design educates both the future teachers of vocational high schools and experts in respective vocational studies. Fine Arts Education departments of education faculties educates teachers for painting and music classes. By 2017, there has been a significant change in the programs of both art and education faculties. In Turkey, art lessons are taught either as compulsory or elective courses, from preschool to university education. In the years of 2017-2018, primary, secondary and high school programs have been restructured and teaching programs related to arts courses have been updated. The purpose of this research is to analyse the changes in art courses in primary, secondary and high school and the curriculum of Faculties of Fine Arts, Art and Design and Fine Arts Departments of Faculties of Education. The data of the research analysed through descriptive scanning model will be obtained through document examination and the data will be reported in line with the objectives of the researcher.

Keywords: Arts, arts education, arts programs, arts education programs

1. Giriş

2017 yılı itibariyle hem sanat fakültelerinin hem de eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştirme programlarında önemli değişiklikler olmuştur. Türkiye’de okul öncesinden üniversite eğitimine kadar sanat dersleri genellikle zorunlu ya da seçimlik olarak okutulmaktadır. 2017-2018 eğitim

öğretim yılında uygulanmaya başlanan ilk orta ve lise öğretim programları yeniden yapılandırılmış, sanat derslerine ilişkin öğretim programları güncellenmiştir. Bu çalışmanın amacı; Eğitim Fakülteleri programlarındaki ve ilk, orta ve lise öğretim programlarındaki sanat derslerini ile sanat ve sanat eğitimi doçentlik alanına ilişkin değişiklikleri incelemektir.

Betimsel tarama modelinde gerçekleştirilen araştırmanın verileri doküman incelemesi ile elde edilmiştir. 2017 verilerine göre Türkiye’de 177 üniversite bulunmaktadır. Bunların 112’si devlet üniversitesi, 65’i ise vakıf üniversitesidir. Türkiye genelinde yaklaşık 74 güzel sanatlar fakültesi mevcuttur. Türkiye’de 78’i devlet 17’si vakıf yükseköğretim kurumunda olmak üzere toplam 95 Eğitim/Eğitim Bilimleri Fakültesi bulunmaktadır. Yükseköğretim Yürütme Kurulu’nun 04.11.1997 tarih ve 97.39.2761 sayılı kararı ile eğitim fakültelerinde yeniden yapılanma süreci başlatılmış ve bu çerçevede 1998-1999 eğitim-öğretim yılından itibaren farklı aralıklarla yenilenen öğretmen yetiştirme programları 2018-2019 eğitim öğretim yılında uygulamaya konulmak üzere yeniden güncellenmiştir.

Yeniden yapılanma çalışmalarında, eğitim fakültelerinin ilköğretime öğretmen yetiştiren programları, 1997-1998 eğitim-öğretim yılında başlanan sekiz yıllık zorunlu ilköğretim uygulamasının taleplerini karşılayacak biçimde şekillendirilmiştir. 2006-2007 akademik yılından itibaren uygulamaya giren öğretmen yetiştirme programlarındaki başlıca yenilikler şunlardır:

Programlar genellikle, %50 alan bilgisi ve becerileri, %30 öğretmenlik meslek bilgisi ve becerileri, %20 genel kültür derslerini içermektedir. Bu oranlar ve ders saatleri öğretmenlik dallarına göre farklılıklar göstermektedir. Eğitim/egitim bilimleri fakültelerinin bölüm ve anabilim dalı yönünden yeniden yapılandırılması ve lisans programlarının güncellenmesi, eğitim bilimleri ve öğretmen yetiştirme alanındaki çağcıl gelişmeler yanında toplumsal ihtiyaç ve talepler dikkate alındığında bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır. Geçmişte 1997 ve 2006 yıllarında da benzer çalışmalar yapılmıştır. Son çalıma 2017 yılında başlamış 2018-2019 eğitim-öğretim yılında uygulamak üzere yeniden düzenlenmiştir. Temel Eğitim Bölümü altında okul öncesi ve sınıf öğretmenliği anabilim dallarına yer vermiştir. Eğitimin temelini oluşturan okul öncesi ve sınıf öğretmenliği programlarından yetişecek öğretmen adayları ülkenin geleceğini şekillendirmede son derece önemli bir görevi yürüteceklerdir. 1998 yılından bu yana belli aralıklarla yapılandırılan öğretmenlik programlarından aşağıda okul öncesi ve sınıf öğretmenliği programlarındaki sanat dersleri Tablo 1 ve 2’de sunulmuştur.

Tablo 1. Okul öncesi Öğretmenliği Programı

1998-1999 ÖĞRETİM YILI		2006-2007 ÖĞRETİM YILI		2018-2019 ÖĞRETİM YILI	
Müzik Öğretimi 1	2 2 3	Yaratıcılık ve Geliştirilmesi	2 2 3	Erken Çocukluk Eğitiminde Drama	2 0 2
Müzik Öğretimi 2	2 2 3	Çocuk Edebiyatı	2 0 2	Erken Çocuklukta Sanat Eğitimi	3 0 3
Resim Öğretimi 1	3 0 3	Drama 2 2 3	2 2 3	Erken Çocukluk Dönemi Edebiyatı	2 0 2
Resim Öğretimi 2	3 0 3	Müzik Eğitimi 1	1 2 2	Erken Çocuklukta Müzik Eğitimi	3 0 3
Çocuk Edebiyatı 1	2 2 3	Müzik Eğitimi 2	2 2 3		
Çocuk Edebiyat 2	2 2 3	Görsel Sanatlar Eğitimi	2 2 3		
Araç Yapımı 1	3 0 3				
Araç Yapımı 2	3 0 3				
Çoc. Yaratıcılık ve Yaratıcı Çoc. Eğit.	2 2 3				
Okul Öncesi Eğitiminde Drama	2 2 3				
Müzik Öğretimi 1	2 2 3				
Müzik Öğretimi 2	2 2 3				

Kredi: 146 /28**Kredi: 151 /16****Kredi: 141/10**

1998-1999 ÖĞRETİM YILI		2006-2007 ÖĞRETİM YILI		2018-2019 ÖĞRETİM YILI	
Çocuk Edebiyatı 1	2 2 3	Müzik Eğitimi 2	2 2 3		
Çocuk Edebiyat 2	2 2 3	Görsel Sanatlar Eğitimi	2 2 3		
Araç Yapımı 1	3 0 3				
Araç Yapımı 2	3 0 3				
Çoc. Yaratıcılık ve Yaratıcı Çoc. Eğit.	2 2 3				
Okul Öncesi Eğitiminde Drama	2 2 3				
Müzik Öğretimi 1	2 2 3				
Müzik Öğretimi 2	2 2 3				

Kredi: 146 /28**Kredi: 151 /16****Kredi: 141/10**

Tablo 2. Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı

1998-1999 ÖĞRETİM YILI		2006-2007 ÖĞRETİM YILI		2018-2019 ÖĞRETİM YILI	
Sanat Eğit. Kuramları ve Yöntemleri	2 0 2	Müzik	1 2 2	İlkokulda Drama	2 0 2
Müzik 1	2 0 2	Çocuk Edebiyatı	2 0 2	Müzik Öğretimi	3 0 3
Müzik 2	2 0 2	Sanat Eğitimi	1 2 2	Görsel Sanatlar Öğretimi	3 0 3
Çocuk Edebiyatı	3 0 3	Müzik Öğretimi	1 2 2		
Resim-İş Eğitimi	2 0 2	Drama	2 2 3		
İlköğretimde Drama	2 2 3	Görsel Sanatlar Öğretimi	1 2 2		
Müzik Öğretimi	2 2 3				
Kredi: 152/15		Kredi: 156 /13		Kredi: 142/8	

Tablolar incelendiğinde hem okul öncesi, hem de sınıf öğretmenliği programlarında sanat derslerinin her yapılanmada azaltılmış olduğu görülmektedir. Bu yeni yapılanma ile okul öncesi ve sınıf öğretmeni adayı olarak yetişecek öğrencilerin sanat eğitimi konusundaki yeterliliğinin sorgulanır hale geldiği söylenebilir.

Milli Eğitim Bakanlığı, uzun süredir üzerinde çalışılan yeni öğretim programlarını (müfredat) 2017 Eylül ayında hayata geçirmiştir. Yeni öğretim programı ile ders sayıları azaltılmış, ders içerikleri ise sadeleştirilmiştir. Öğretim programlarında öğrenci yeterlilikleri, Türkiye Yeterlilikler çerçevesinde tanımlanmış ve yeterliklerin sekiz anahtar yeterliliği kapsayacak şekilde farklı ulusal ve uluslararası birikimlere dayanılarak hazırlandığı açıklanmıştır. Bunlar aşağıda verilmiştir:

- Atatürkçülük ile ilgili konular
- Milli Eğitim Kalite Çerçevesi
- 2015-2019 MEB Stratejik Plan
- 2023 TÜBİTAK Vizyon Belgesi
- 21. Yüzyıl Becerileri
- Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı
- Değerler Eğitimi
- Hayat Becerileri vb.

Anılan bu belgelerden yararlanılarak 15 başlık altında yeterlik ve beceriler özetlenmiştir. Çünkü her bir beceri ve yeterliğin mutlu ve başarılı bir hayata katkıda bulunacağı belirtilmiştir. 15 başlık altında özetlenen yeterlik

ve beceri tanımlamalarının çoğu birbiriyle uyuşmakta, birbirini kapsamakta ve desteklemektedir.

1. Anadil Okuryazarlığı
2. Beden Eğitimi ve Spor Yeterlilikleri
3. Bilgi Okuryazarlığı
4. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Okuryazarlığı
5. Bilim Okuryazarlığı
6. İnsan Hakları ve Demokratik Duyarlılık Yeterlilikleri
7. Matematik Okuryazarlığı
8. Öğrenme Yeterlilikleri
9. Öz Farkındalık
- 10. Sanat Yeterlilikleri**
11. Temel Hayat Yeterlilikleri
12. Yabancı Dil Okuryazarlığı ve Yeterlilikleri
13. Yurttaşlık Bilgisi ve Bilinci

Metinde 10.maddeyi oluşturan “**Sanat Yeterlilikleri**” içeriği şöyle verilmiştir:

Bireyin estetik algısını ve duyarlılığını geliştirebilmek için sanat yetkinliklerini edinme ve derinleştirmeye ihtiyacı vardır. Bunun için duygu, his ve izlenimlerinin dünyayı algılaması, güzel ile çirkinini ayırt etmesi, ulusal ve evrensel sanat birikiminin farkında olması gerekir. Güzel sanatların tarihsel ve güncel anlamına ilişkin edinilecek bilgi ve bilinç, sanatın uygarlık tarihindeki değerini kavramanın yanı sıra bireye kendi içinde uyuyan sanatçıyı fark etme ve geliştirme yolunu da açabilir.

İlkokul ve ortaokul haftalık ders çizelgesine baktığımızda (Tablo 3), ilkokul birinci sınıftan ortaokul sekizinci sınıfa kadar haftada bir saat görsel sanatlar, haftada bir saat de müzik dersi yer almaktadırlar. Seçmeli dersler kısmında yer alan “Sanat ve Spor” grubu Türkiye genelinde neredeyse hiç seçilmemekte, hatta zorunlu sanat dersleri de sürenin azlığı, ortamın uygun olmaması, öğretmenin yetkin olmaması gibi nedenlerle gereği gibi yürütülmemektedir. Haftalık ders çizelgesinin uygulanması ile ilgili açıklamalar kısmında sanat ve sporla ilgili aşağıdaki açıklamaya yer verilmiştir.

6. Sanat ve Spor grubunda yer alan Görsel Sanatlar, Müzik, Spor ve Fizikî Etkinlikler dersleri öğrencilerin tercihlerine bağlı olarak iki (2) ya da dört (4) ders saati olarak seçilebilir. 6. maddeyi incelediğimizde sanat ya da spor dersini seçmek öğrencinin tercihine bırakılmakta ancak okullarda görsel sanatlar dersi öğretmen sayısının yeterli olmaması nedeni ile pek de mümkün olmamaktadır.

Tablo 3: 2017 – 2018 Eğitim - Öğretim Yılı İlköğretim Kurumları (İlkokul-Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesi

DERSLER		SINIFLAR							
		İLKOKUL				ORTAOKUL			
		1	2	3	4	5	6	7	8
ZORUNLU DERSLER	Türkçe	10	10	8	8	6	6	5	5
	Matematik	5	5	5	5	5	5	5	5
	Hayat Bilgisi	4	4	3					
	Fen Bilimleri			3	3	4	4	4	4
	Sosyal Bilgiler				3	3	3	3	
	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük								2
	Yabancı Dil		2	2	2	3	3	4	4
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi				2	2	2	2	2
	Görsel Sanatlar	1	1	1	1	1	1	1	1
	Müzik	1	1	1	1	1	1	1	1
	Oyun ve Fiziki Etkinlikler	5	5	5	2				
	Beden Eğitimi ve Spor					2	2	2	2
	Teknoloji ve Tasarım							2	2
	Trafik Güvenliği				1				
	Bilişim Teknolojileri ve Yazılım					2	2		
	Rehberlik ve Kariyer Planlama								1
İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi				2					
ZORUNLU DERS TOPLAMI		26	28	28	30	29	29	29	29
SEÇMELİ DERSLER	Din, Ahlak ve Değerler	Kur'an-ı Kerim (4)				2	2	2	2
		Peygamberimizin Hayatı (4)				2	2	2	2
		Temel Dinî Bilgiler (2)				2	2	2	2
	Dil ve Anlatım	Okuma Becerileri (1)				2	2		
		Yazarlık ve Yazma Becerileri (4)				2	2	2	2
		Yaşayan Diller ve Lehçeler (4)				2	2	2	2
		İletişim ve Sunum Becerileri (1)						2	2
	Yabancı Dil	Yabancı Dil (Bakanlar Kurulu Kararı ile Kabul Edilen Diller) (4)				2	2	2	2
	Fen Bilimleri ve Matematik	Bilim Uygulamaları (4)				2	2	2	2
		Matematik Uygulamaları (4)				2	2	2	2
		Çevre Eğitimi (1)						2	2
		Bilişim Teknolojileri ve Yazılım (2)						2	2
	Sanat ve Spor	Görsel Sanatlar (Resim, Geleneksel Sanatlar, Plastik Sanatlar vb.) (4)				2/(4)	2/(4)	2/(4)	2/(4)
		Müzik (4)				2/(4)	2/(4)	2/(4)	2/(4)
		Spor ve Fiziki Etkinlikler (Alanlara Göre Modüller Oluşturulacaktır) (4)				2/(4)	2/(4)	2/(4)	2/(4)
		Drama (2)				2	2		
	Zekâ Oyunları (4)				2	2	2	2	
Sosyal Bilimler	Halk Kültürü (4)				2	2	2	2	
	Kent Kültürü (1)				2	2	2	2	
	Medya Okuryazarlığı (1)						2	2	
	Hukuk ve Adalet (1)					2	2		
	Düşünme Eğitimi (2)						2	2	
Seçilebilecek Ders Saati Sayısı						6	6	6	6
SERBEST ETKİNLİKLER		4	2	2					
TOPLAM DERS		30	30	30	30	35	35	35	35

Yukarıda kısaca anlatıldığı gibi sanat dersleri örgün eğitimde işlevsiz hale getirilirken, öğretmenlik programlarından da sanat dersleri azaltılarak 21. yüzyıl için önemli olan estetik duyarlılık, tasarım, yaratıcılık, girişimcilik vb. becerilerin kazandırılması da olanaksız hale gelmektedir.

2. Sanat ve Sanat Eğitimi Doçentlik Temel Alanı

Sanat ve Sanat Eğitimi alanında kariyer yapmak isteyenler için 2017 yılı itibariyle geçerli olan Güzel Sanatlar ve Güzel Sanatlar Eğitimi alanlarında ve farklı disiplinlerde sanat konusunda doçentlik alanları aşağıda verilmiştir:

3. Güzel Sanatlar Doçentlik Temel Alanı (4)

401 Müzik

402 Sahne Sanatları

404 Plastik Sanatlar

406 Tasarım

411 Geleneksel Türk Sanatları

412 Sinema

413 Taşınabilir Kültür Varlıkları/ Sanat Eserleri Restorasyon ve Konservasyon

Güzel Sanatlar Doçentlik Temel Alanının kendi içinde yedi temel alana ayrıldığı görülmektedir. Bunların içerisinde “413 Taşınabilir Kültür Varlıkları/ Sanat Eserleri Restorasyon ve Konservasyon” alanının yeni bir alan olarak eklenmesi olumlu bir gelişme olup Türkiye’de bu alanda doktora yapmış akademisyenin yeteri sayıda olmaması rağmen açılan yeni lisans ve lisansüstü programlar açığı kısa sürede kapatacak nitelikte akademisyenlerin yetişmesine katkı sağlayacağı söylenebilir.

Tablo 4: Güzel Sanatlar Doçentlik Temel Alanı ve Alt Alanları

411 Geleneksel Türk Sanatları	401 Müzik	404 Plastik Sanatlar	406 Tasarım	412 Sinema	402 Sahne Sanatları	413 Taşınabilir Kültür Varlıkları/ Sanat Eserleri Restorasyon ve Konservasyon
Eski kumaş desenleri	Sanat müziği	Heykel	Seramik tasarımı/inorganik malzemeler	Sinema TV yapımı ve yönetimi	Opera şarkıcılığı ve rejisörlüğü	
Çini	Klasik Türk müziği	Resim	Cam tasarımı	Film yapımı	Dans ve koreografi	
Halı/kilim dokuma	Türk halk müziği	Baskı resim	Çizgi filim animasyon	Film yapımı-yönetim	Oyunculuk reji	Çini onarımı
Hat	Kompozisyon	Video sanatı	Dijital iletişim/dijital oyun/dijital yayıncılık	Sinema ve estetik	Sahne tasarımı	Kâğıt işleri restorasyonu
Tezhip	Müzik teknolojileri	Fotoğraf	Tekstil ve moda tasarımı	Sinema kuramları	Çağdaş dans	Kalem işi
Cilt	Müzik teorileri		Sahne tasarımı	Sinema tarihi	Tiyatro kuramları	Küçük objeler restorasyonu

Tablo 4 incelendiğinde “sahne tasarımı” alanının hem 406 Tasarım, hem de 402 Sahne Sanatları temel alanlarında olduğu görülmektedir.

Doğrudan sanat temel alanlarının dışında sanat konusunda doçentlik alınabilecek diğer disiplinler arasında (11) Sosyal Beşeri ve İdari Bilimlerde doçentlik için 63 tane temel alan vardır. Sanatla ilgili olanlar (1180) Arkeoloji, (1102) Batı Sanatı ve Çağdaş Sanat, (1156) Görsel İletişim Tasarımı, (1164) Sanat Tarihi, (1157) Sinema ve (1185) Türk İslam Sanatı’dır.

Tablo 5: Sosyal, beşeri ve idari bilimlerle ilgili sanatla ilgili doçentlik temel alanları

1180 Arkeoloji	1102 Batı Sanatı ve Çağdaş Sanat	1156 Görsel İletişim Tasarımı	1164 Sanat Tarihi	1157 Sinema	1185 Türk İslam Sanatı
Seramik	Heykel	Bilgisayar destekli tasarım, Canlandırma, animasyon	Kent tarihi	Belgesel film	Çini / Seramik
	Kentsel estetik	Çoklu ortam tasarımı/grafik tasarım/ Video tasarım	Kentsel estetik/Kültürel ve doğal miras	Film eleştirisi	Ebru
	Mimarlık, planlama ve tasarımda Kuram, eleştiri, yöntem	Dijital oyun tasarımı	Türk İslam sanatı tarihi	Film yapımı/yönetimi	Güzel Sanatlar
	Mimarlık tarihi	Etkileşimli tasarım	Mimarlık sanatı tarihi	Sinema sosyolojisi	Halı, kilim ve dokuma
	Resim	Yeni medya teknolojileri	Mimarlıkta estetik	Sinema kuramları	Hat
	Sanat felsefesi	Fotoğraf ve görsel tasarım	Resim	Sinema Tarihi	Mimari
		Göstergebilim		Sinema ve estetik	Minyatür
					Ortaçağ Arkeolojisi
					Resim
					Seramik, Cam Tasarımı
					Tezhip
					Türk Musikisi
					Türk İslam Sanatları Tarihi

Tablo 4 ve 5 karşılaştırıldığında aynı alanların farklı başlıklar altında yer aldığı görülmektedir. Bununla birlikte 6- İlahiyat Doçentlik Temel Alanı altında da sanatla ilgili doçentlik alanları arasında (603) İslam Tarihi ve Sanatı, (60301) Dini Musikisi, (60302) İslam Sanatları ve (60304) Türk İslam Edebiyatı yer almaktadır.

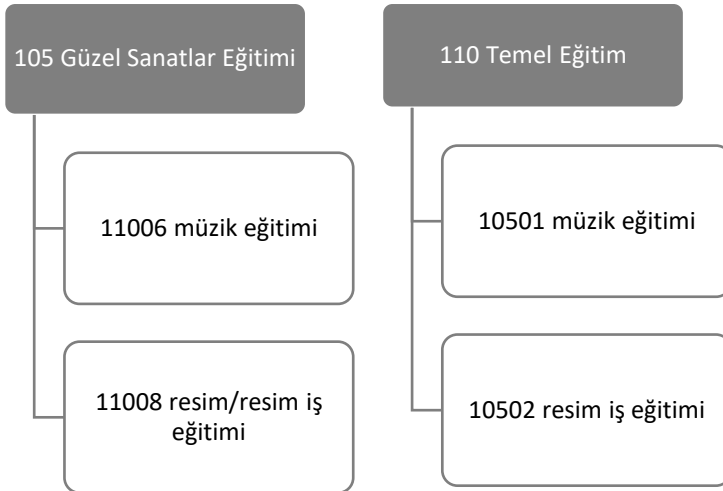
Mimarlık, Planlama ve Tasarım Temel Alanı (8)'nda ise, Endüstri Ürünleri Tasarımı (803), İç Mimarlık (804), Mimarlık (801), (80106) Koruma, Yenileme, Restorasyon, (80107) Mimari Tasarım, (80109) Mimarlık Tarihi, (80113) Mimarlıkta Estetik, Peyzaj Mimarlığı (805) ve Şehir ve Bölge Planlaması (802) sanatla ilişkilendirilebilecek doçentlik alanları yer almaktadır.

Ziraat, Orman ve Su Ürünleri Temel Alanı (12)’nda ise (1206) Peyzaj Mimarlığı doçentlik alanı olarak dikkat çekmektedir. Yukarıdaki Güzel Sanatlar ile Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Doçentlik Temel Alanları ile ilgili alanların altlarında yer alan alanlar incelendiğinde pek çok alanın birbirini kapsadığı, hatta alanlarda binişiklikler olduğu, ancak alanların aynı doçentlik unvanına sahip oldukları gözlenmektedir. Bu karmaşık yapının bir önce sadeleştirilerek yeniden düzenlenmesi gerekliliği ortadadır.

4. Eğitim Bilimleri ve Öğretmen Yetiştirme Temel Alanı 1

Eğitim Bilimleri ve Öğretmen Yetiştirme/ Sanat Eğitimi alanında doçent olmak isteyen bir aday ya (105) Güzel Sanatlar Eğitimi ya da (110) Temel Eğitim alanından başvuru yapabilir ve aşağıdaki tabloda belirtildiği gibi müzik ve resim eğitimi alanlarında doçent olabilirler. Ancak temel eğitim Temel Eğitim alanından doçent olmak isteyen adayın en az bir eğitim kademesinde (lisans, yüksek lisans ya da doktora) sanat alanlarının birinde eğitim alma şartı getirilmelidir. Temel Eğitim/ Güzel Sanatlar Eğitimi/resim-iş ya da müzik eğitimi alanından müracaat ederken nasıl bir donanım beklenmektedir; jürisinde kimler yer alabilir; oluşturulacak jürilerde hangi alanlardan, hangi öğretim üyelerine yer verilmelidir vb. soruların ivedilikle açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Bu konularda yeterli ölçütler geliştirilmediği gibi uygulamalarda da tutarlı bir durum bulunmamaktadır.

5. Eğitim Bilimleri ve Öğretmen Yetiştirme Temel Alanı 1

Türkiye’de Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nde farklı alanlarda lisans eğitimi almış olanlara güzel sanatlar eğitimi alanında lisansüstü eğitim verilmektedir. Daha önceleri Güzel Sanatlar Eğitimi alanında kuramsal bir doçentlik alanı varken 2016 yılından sonra bu alanın kaldırılması büyük bir eksikliklerdir. Bu konuda Yüksek Öğretim Kurumuna farklı tarihlerde Eğitim Bilimleri Fakültesi’nde bölüm olarak yapılanma konusunda istekte bulunulmasına karşın olumlu bir yanıt alınmamıştır. (Bkz Ek:1). Dolayısıyla Güzel Sanatlar Eğitimi alanında hala bir doçentlik alanı bulunmamaktadır.

6. Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak, araştırmanın tamamında üzerinde durulan sorun ve karmaşıklıklara yönelik öneriler aşağıda sıralanmıştır; Okul öncesi ve ilkököl eğitimi başta olmak üzere örgün ve yaygın eğitimin her kademesinde sanat dersleri hak ettiği statüye kavuşturulmalıdır. Ders saatleri, fiziksel alt yapı, teknik donanım, sanat eğitimi ortamları dersin gerekleri doğrultusunda düzenlenmeli ve ders veren öğretmenler sanat eğitimi konusunda yeterli ve yetkin hale getirilmelidir.

Resim ve Müzik öğretmenleri okul öncesi, ilkököl, ortaokul ve liselerde ders verebilecek yeterlikte yetiştirilmelidir. Resim ve Müzik öğretmenlerinin önce öğretmen sonra sanatçı adayı olduklarını unutmamalıdır. Ayrıca okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar, müzik, drama gibi dersleri vereceklerse bu konuda yeterli donanıma sahip olarak yetiştirilmesi gerekir. Öğretmen adayları yan ya da çift ana dal eğitimi almaları doğrultusunda teşvik edilmelidir. Lisansüstü eğitime yönlendirilmelidir. Güzel Sanatlar Eğitimi doçentlik alanları günün koşullarına göre yeniden yapılandırılmalı, alana yeni alanlar (güzel sanatlar eğitimi, drama eğitimi, müze eğitimi vb. alt alanlar) mevcut alanlara eklenmelidir. Ayrıca aynı doçentlik alanlarının farklı temel alanlar altında yer almasından kaynaklı karışıklıklarda ortadan kaldırılmalıdır.

Kaynakça

<http://www.yok.gov.tr/ogretmen-yetistirme-lisans-programlari>
<http://ttkb.meb.gov.tr/www/haftalik-ders-cizelgeleri/kategori/7>
<https://yoksis.yok.gov.tr/>

Ek 1: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü öğretim üyeleri tarafından YÖK’e sunulan öneri (2017)**Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Altında Önerilen Anabilim Dalı**

Güzel Sanatlar Eğitimi kavramı; eğitim sürecinden geçen bireyleri her alanda yaratıcılığa, eleştirel düşünceye ve estetik eğitime yönelten, onlardaki bilgisel ve bilişsel gelişimin yanı sıra duyu ve duyguların da eğitimine yer veren bütüncül bir alandır. Günümüzde eğitim fakülteleri bünyelerinde bulunan güzel sanatlar eğitimi bölümlerinde sadece resim-iş eğitimi ve müzik eğitimi anabilim dalları bulunmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı’nın örgün ve yaygın eğitim programları düşünüldüğünde ise güzel sanatlar eğitimi alanlarının sadece bu alanlardan ya da derslerden oluştuğu varsayılmaktadır. Okul öncesi, ilkokul, ortaokul, temel lise, meslek liseleri programlarına bakıldığında zorunlu ve seçimlik olarak okutulan pek çok Sanat Eğitimi alanına ilişkin ders bulunmaktadır ki bunlar sanat eğitimi, müze eğitimi, sanat eleştirisi, eğitimde drama vb. alanları kapsamaktadır.

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi’nde YÖK’ün 21.12.2015 tarih ve 69924 sayılı yazısıyla anabilim dalı olmaksızın kurulan Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü’nün altında Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı ya /ya da Disiplinlerarası Sanat Eğitimi Anabilim Dalı yapılanmasına gidilmesinin temel gerekçelerine ilişkin ayrıntılı açıklamalara aşağıda yer verilmiştir:

Türk insanını yetiştirmede sanat eğitiminin vazgeçilmez bir öge olduğu görüşünün tüm ilgililerce paylaşılıp işlerliğe kavuşturulmasında yetersizlikler olduğu, sanat eğitiminin bir sistem bütünlüğü içinde ele alınmayı gerektirdiği halde Türkiye’de bu ilkenin yeterince uygulanmadığı bilinmektedir. Mevcut durumun sanat eğitiminde değişik tür, dal, boyut ve düzeyleri arasında önemli tutarsızlıklara ve hatta kopukluklara yol açtığı, sanat eğitiminin sanatsal, bilimsel ve teknolojik boyutları arasında sağlıklı bir denge kurulmasını engellemektedir. Eğitim bilimlerinin bir alt dalı olan Güzel Sanatlar Eğitimi alanının odak noktası sanat yoluyla eğitim anlayışıdır. Sanat yoluyla eğitim anlayışında, tam ve uyumlu kişilik gelişiminin sağlanabilmesi için sanat, eğitsel amaçlar için kullanılan bir araç olarak yer alır.

Batı Avrupa ülkeleri başta olmak üzere pek çok ülkede sanatlarla ilgili derslerin, hem sanatların kendi aralarında bağ kurularak hem de sanat derslerinin (görsel sanatlar, müzik, edebiyat, dans, mimari, tiyatro, müze eğitimi, drama eğitimi vb.) diğer derslerle (tarih, anadili, psikoloji, toplu yazma, sosyal bilgiler vd.) bütünleşmiş edilerek işlendiği görülmektedir. Bu bağlamda Güzel Sanatlar Eğitimi, sanat eğitimi programları ve bu programları değerlendirme-geliştirme, sanat eğitiminde öğretim ilke ve yöntemleri, sanat eğitiminde ölçme ve değerlendirme, kültür pedagojisi, kültürel eğitim, estetik eğitim, sanat felsefesi, sanat sosyolojisi, sanat psikolojisi, sanat eleştirisi, sanat ve sanat eğitiminde proje geliştirme (vd.) gibi alan ve dersleri de kapsamaktadır. Ders dışı etkinliklerde de pek çok proje çalışması, çeşitli sunumlar, okul şenlikleri gibi çalışmalarda, edebiyat, çocuk edebiyatı, yaratıcı drama olmak üzere, resim, grafik, güzel yazma, üç boyutlu çalışmalar, yerleştirmeler (enstalasyon), performans, dans, müzik, ses ve ışık düzenlemeleri gibi alanlar

birlikte yer alır. Sanatlar eğitimini almamış öğretmenler ve yöneticilerle, sanatlar hakkında yeterince bilgilenmemiş öğrencilerle (ileri de öğretmen olduklarında da) bu etkinliklerin yürütülemeyeceği bir gerçektir. Bu nedenle lisans eğitimini, güzel sanatlar ve eğitim fakültelerinin (vb. fakültelerde) sanat, eğitim ya da diğer lisans programlarında tamamlamış uzmanlaşma odaklı kişilerin, sanatın tüm disiplinlerinin de işe koşulduğu çok yönlü bir eğitim dizgesinde kuramsal ve uygulamalı olarak yetiştirilmelerini amaçlayan Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı ya/ya da Disiplinlerarası Sanat Eğitimi Anabilim Dalı, kurulması ihtiyaç haline gelmiştir.

1965 yılından beri yüksek lisans ve doktora düzeyinde yürütülen Güzel Sanatlar Eğitimi programı ve 1990 yılında kurulan yaratıcı drama yüksek lisans programı bu bağlamda oluşturulmuştur ve devam etmektedir. Talep edilen anabilim dalının kurularak bu programların Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı ya /ya da Disiplinlerarası Sanat Eğitimi Anabilim Dalı altında yürütülmesi istenmektedir.

Disiplinlerarası bakış açısıyla Güzel Sanatlar Eğitimi alanında yürütülen araştırmaların, ulusal/uluslararası ölçekte gerçekleştirilen bilimsel toplantılar ve yapılan yayınlarla ülkedeki temel eğitim sorunlarının çözümüne ve bilimsel bilgi birikimine katkıda bulunması bir diğer gerekçe olarak düşünülebilir.

Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'ünde uzmanlık alanları ve doçentlik alanları güzel sanatlar eğitimi olan yeterli öğretim elemanının bulunması da (Prof. Dr. Sedat Sever, Prof. Dr. Ayşe Çakır İlhan, Prof. Dr. Ömer Adıgüzel, Doç. Dr. Ayşe Okuvuran, Doç. Dr. Salim Sever ve Doç. Dr. Sezer Cihaner ile alandaki lisansüstü çalışmalarını yürüten iki kadrolu araştırma görevlisi ayrıca bu yüksek lisans ve doktora programlarına kayıtlı 35. Madde ile geçici kadrolarda bulunan beş araştırma görevlisi) gerekçelerimizden bir diğeridir. Bu açıklamalar çerçevesinde Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümünün Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı ya /ya da Disiplinlerarası Sanat Eğitimi Anabilim Dalı, olarak yapılması Türkiye için bir gereklilik olarak düşünülmektedir.

Başta öğretmen yetiştirme programlarında görev alacak (Okul Öncesi, Sınıf Öğretmenliği, Özel Eğitim, Türkçe Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Sanat Tarihi Öğretmenliği ve Rehber Öğretmenlik başta olmak üzere) tüm öğretmenlik branşlarında yer alan Sanat ve Sanat Eğitimi, Müze Eğitimi, Sanat Eleştirisi, Sanat Kültürü, Drama vb. dersleri donanımlı olarak verebilecek nitelikte lisansüstü eğitim programlarını devam ettirmek ve Drama Eğitimi doktora programı açmak, alan uzmanı ve öğretim elemanı yetiştirmek üzere Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü bünyesinde; Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı ya/ya da Disiplinlerarası Sanat Eğitimi Anabilim Dalının açılmasının 21. yüzyıl insanının yetişmesine büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir.